

Gemensamt uttalande: Det framtida EU måste upprätthålla rätten till asyl i Europa

För att säkerställa att flyktingar får tillgång till skydd måste EU:s medlemsländer garantera rätten att söka och åtnjuta asyl och upprätthålla sina åtaganden gentemot det internationella systemet för skydd av flyktingar. Denna skyldighet gäller för alla EU:s medlemsstater enligt artikel 18 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. De senaste och ökande försöken från EU och dess medlemsstater att undandra sig sitt ansvar genom att lägga ut asylprövning och skydd för flyktingar på entreprenad riskerar att undergräva det internationella skyddssystemet. Undertecknade människorättsorganisationer och humanitära organisationer är oroad över denna utveckling och uppmanar EU och dess medlemsstater att värna om rätten till territoriell asyl i Europa.

Diskussionerna om externalisering av skydd för flyktingar och asylprövningen är inte nya och har konsekvent kritiserats, ifrågasatts och förkastats genom åren. Europeiska kommissionen utslöt själv den rättsliga genomförbarheten av sådana modeller 2018 och beskrev dem som "varken önskvärda eller genomförbara". De globala skyddsbehoven är större än någonsin och låg- och [medelinkomstländer tar emot 75 procent av världens flyktingar](#). Trots detta har det på senare tid kommit allt fler förslag om att flytta handläggningen av asylansökningar, eller rentav ansvaret för att ge flyktingar skydd, till länder utanför EU.

Italien, till exempel, försöker för närvarande behandla asylansökningar från vissa grupper av asylsökande utanför sitt territorium, från förvar i Albanien - vilket riskerar att leda till långvarigt, [automatiskt förvar](#), nekad tillgång till rättvisa asyloffaranden med nödvändiga processuella garantier och försenad landstigning för människor som räddats eller stoppats till havs. [Andra länder](#), och däribland [Danmark](#) och Tyskland, håller på att bedöma genomförbarheten av denna typ av arrangemang. [15 av EU:s medlemsstater](#) och vissa politiska grupper har ställt sig bakom liknande kortsiktiga åtgärder för att flytta asyihanteringen utanför EU:s territorium och uppmuntrat Europeiska kommissionen att undersöka sätt för att underlätta detta genom ytterligare lagstiftningsreformer, bland annat genom ett urvattnat koncept med "säkra tredjeländer".

Dessa försök måste ses mot bakgrund av parallella insatser för att hindra avresor och förhindra att människor på flykt anländer till EU:s territorium genom partnerskapsavtal med tredjeländer, med liten eller ingen uppmärksamhet på dessa myndigheters människorättsarbete. Under de senaste åren har EU-kommissionen fortsatt att kringgå offentlig eller parlamentarisk granskning och EU:s lagstiftningsramar när den sluter allt mer kontroversiella och otransparanta avtal med länder utanför EU och ger dem stora summor pengar utan några verkliga garantier för att mänskliga rättigheter respekteras eller för övervakningsmekanismer etableras, i syfte att begränsa och avskräcka från människor på flykt och migranter att försöka ta sig ill EU, till synes till vilket mänskligt pris som helst.

Mänskliga kostnader för externalisering

Försöken att lägga ut asylhanteringen på tredje land är ett uttryck för att stater flagrant undandrar sig sitt juridiska ansvar för människor i behov av skydd. Att lägga ut asylprövning och skydd på tredje länder som inte kan ge ett effektivt skydd eller som redan hyser oproportionerligt många flyktingar är inte förenligt med flyktingkonventionens syfte och anda. Det fördunklar också [jurisdiktion och ansvar](#), vilket gör det svårare för människor att få tillgång till rättvisa när deras rättigheter kränks. Där extraterritoriell asylprövning har prövats har den orsakat omätbart mänskligt lidande och rättighetskränkningar.

Framför allt visar Australiens system med så kallade offshoreförvar hur dessa modeller har lett till långvarig isolering och begränsad rörelsefrihet, vilket allvarligt skadar både den psykiska och fysiska hälsan hos människor som söker skydd. Till följd av detta uppstår ihållande kränkningar av de mänskliga rättigheterna, [bland annat omänsklig och förnedrande behandling](#), försummelse, bristande tillgång till rättshjälp, brist på identifiering av och stöd för specifika behov samt familjeseparation. Detta borde ha fungerat som en varning. Men senare försök - som exempelvis asylprogrammet mellan [Storbritannien och Rwanda](#), som ännu inte har trätt i kraft efter att [Högsta domstolen i Storbritannien förklarar det olagligt](#) och som under alla omständigheter sannolikt inte kommer att genomföras i någon större skala - har redan lett till att människor har placerats i förvar och befinner sig i ett skadligt rättsligt limbo under hot om utvisning. Att skicka asylsökande till Rwanda och andra tredjeländer bryter mot ankomstländernas skyldigheter enligt den internationella flyktingrätten och undergräver respekten för rättsstatens principer.

EU:s och medlemsstaternas löften om att säkerställa efterlevnaden av de grundläggande rättigheterna i samband med externaliseringsarrangemang är inte mer än tomma ord. Som de omfattande kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i partnerländer som [Libyen](#) visar, har EU och medlemsstaterna inga lämpliga verktyg eller kompetenser för att effektivt övervaka eller genomdriva människorättsnormer utanför EU:s territorium. Utöver den allvarliga mänskliga kostnaden har dessa arrangemang också en förödande inverkan på administrationen av och kostnaderna för asylsystem, där Storbritanniens försök att tvångsavvisa människor till Rwanda beräknas kosta svindlande 1,8 miljoner pund per asylsökande som återsänds. Detta är inte bara ett omotiverat slöseri med offentliga medel, utan också en förlorad möjlighet att spendera dem på sätt som verkligen skulle stödja människor som söker asyl genom att investera i rättvisa och humana asylsystem och de samhällen som välkomnar dem.

Spridningseffekter av att undvika ansvar

Den politiska genomförbarheten av externaliseringsarrangemang har också varit starkt ifrågasatt, med tanke på tredjeländers ovilja att ta på sig ansvaret för asylsökande eller flyktingar som Europa vägrar att välkomna. Att asylprövning och flyktingskydd läggs ut på entreprenad sänder en farlig signal till länder i det globala syd om att EU-länderna

vägrar att ta sin del av ansvaret för människor på flykt. Långt ifrån att visa internationell solidaritet försöker EU ytterligare skjuta över sitt ansvar på länder som redan tar emot majoriteten av flyktingarna med ofta mycket mindre resurser - en politik som inte nödvändigtvis bidrar till att bygga upp ett globalt inflytande, vilket är EU-kommissionens uttalade mål. Samtidigt minskar EU det icke-migrationsrelaterade stöd som man erbjuder partnerländerna genom att omdirigera redan knappa biståndsmedel till insatser för att förhindra migration och genom att lägga stora delar av utvecklingsbiståndet på inhemska program. Nästan 17 procent av det offentliga utvecklingsbiståndet (ODA) från EU:s medlemmar i kommittén för utvecklingsbistånd (DAC) går till flyktingkostnader inom givarländerna, vilket innebär att det aldrig lämnar deras territorier. Handels- eller viseringsrelationer har också blivit förhandlingsobjekt i kontroversiella avtal med länder utanför EU för att pressa dem att uppfylla EU:s inhemska migrationsmål.

Denna brist på engagemang för ansvarsfördelning, internationella fördrag och det globala systemet för skydd av flyktingar går inte partnerländerna förbi och riskerar att [undergräva](#) deras vilja att tillhandahålla skydd: varför skulle stora flyktingmottagande länder vara motiverade att ta på sig EU:s ansvar för skydd av flyktingar, när EU självt vägrar att upprätthålla rätten att söka asyl på sitt territorium? Den potentiella dominoeffekten riskerar att bli förödande för flyktingskyddet globalt.

Organisationer i det civila samhället har varit tydliga med sin [allvarliga oro](#) över de nyligen överenskomna reformerna inom ramen för pakten för migration och asyl. Men överföring av asylsökande utanför EU:s territorium för asylprövning och flyktingskydd finns inte med i pakten, och inte heller i gällande EU-lagstiftning. Efter att EU och medlemsstaterna har ägnat nästan ett decennium åt att försöka reformera EU:s asylsystem bör de nu fokusera på att genomföra det med en människorättscentrerad strategi som prioriterar rätten till att söka asyl enligt EU-rätten och grundläggande principer i den internationella flyktingrätten som de fortfarande är bundna av. De bör inte, bara några veckor efter att reformen har antagits, slösa ytterligare tid och resurser på förslag som är oförenliga med såväl den europeiska som den internationella flyktingrätten och folkrätten.

Undertecknare

11.11.11

ActionAid International

Adopt a Revolution

AGDDS

AMERA International

Amnesty International

APDHA - Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía

ARCI (Associazione Ricreativa e Culturale Italiana)

Asociación de Mujeres migrantes y refugiadas Tierramatria

Asociación Elin

Asociación Rumiñahui

Bedsteforældre for Asyl

Brot fuer die Welt
Caleidoscopia
Caritas Europa
Casa do Brasil de Lisboa
CCFD-Terre Solidaire
CEAR
Centre for Peace Studies
Christian Council of Norway
Churches' Commission for Migrants in Europe, CCME
Ciré asbl
CNCD-11.11.11
Commission on Migration of the European Baptist Federation
CONVIVE - Fundación Cepaim
CRLDHT
Danish Refugee Council
Danish United Nations Association / FN-forbundet
DIGNITY
Dutch Council for Refugees
Ellebæk Contact Network
EuroMed Rights
Europe Cares eV.
European Council on Refugees and Exiles (ECRE)
European Evangelical Alliance (EEA)
European Network on Statelessness
Federation of Protestant Churches in Italy (FCEI)
Finnish Refugee Advice Centre
Finnish Refugee Council
Foundation for the Promotion of Rights, Algeria
Fundación Alboan
Fundacja Inicjatywa Dom Otwarty
Fundacja Right to Protection
Geloof & Samenleving
Greek Council for Refugees (GCR)
HIAS Europe
Human Rights Legal Project
Human Rights Watch
I Have Rights
International Rescue Committee
Iridia-Center for the Defense of Human Rights
iuventa-crew
JRS Europe
Justice & Peace Netherlands
La Cimade
LeaveNoOneBehind
LGBT Asylum
Ligue des droits humains Belgique
Lysfest for Humanisme
Médecins du Monde International Network
Migration Consortium
Migration Policy Group
Mission Lifeline International.e.V.
Movimiento por la Paz, MPDL
Novact

Ocalenie Foundation
Oxfam
Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants - PICUM
Polish Migration Forum
Polska Akcja Humanitarna
PRO ASYL
r42-SailAndRescue
RECOSOL - Rete delle Comunità Solidali
RED ACOGE
Refugees International
Refugee Legal Support (RLS)
Refugees Welcome
RESQSHIP e.V.
Salud por Derecho
Save the Children
Sea-Watch
Seebrücke
Servicio Jesuita a Migrantes España - SJM
Små Broer
SOLIDAR
Solidarity with Kærshovedgård
SOS Humanity
SOS Racism Denmark
Statewatch
Stowarzyszenie Egala / Egala Association
Svenska Kyrkan (Church of Sweden)
United Against Inhumanity
Vluchtelingenwerk Vlaanderen
Vores Asylbørn
Zusammenland gUG